

הרי יש לו חזקת היום, ואף שאינו חזקה גמורה כמ"ש בחבורי דבין השמשות עשוי להשתנות ועיין ביד שאול. אבל עכ"פ יותר מהראוי להתחיל בזה הספק, ושפיר מקרי ספק ספיקא וכו', וע"ש עוד הרבה בענין זה.

★ ★

בגמ': כי אמר ר"ז אליבא דרבי וכו' איתבי רבא. אבל היום אבל למחר וכו' ואמרי הא כיפר עלי' יוהכ"פ וכו'.

הקשה הגאון ר' יוסף ענגיל זצ"ל בספרו לקח טוב (כלל י') עפ"י מש"כ התוס' בפסחים (כ"ב ע"א) ד"ה ור"ש וכו' שכתבו. דהא דהויד במעילה במיתה לרבי הוא רק באכילה, ומבואר עוד שם בתוס', דשיעור אכילת הקדש לרבי הוא בכזית משא"כ הנאת הקדש גם לרבי שיעורו בפרוטה עש"ה.

א"כ קשה מדוע על הקושי השני של רבא מהא דאכל היום אכל למחר וכו' וכנ"ל לא משני הש"ס כמו על הקושי הראשונה, דר' זירא הוא דאמר אליבא דרבי והך ברייתא רבנן היא, ועל כרחך דקים לי' לגמ' דברייתא דמעילה הנ"ל אתי' גם לרבי, או דעדיפא מינה משני, דכי קמכפר יוה"כ איסורא אממונא לא מכפר, וניחא לי' הך שינויא טפי מלמימר דברייתא אתי' דלא כרבי. ואיך שיהי' עכ"פ מבואר, דהגמ' מוקי הך ברייתא גם אליבא דרבי, וא"כ תיקשי טובא, דהא בהכרח הך ברייתא אתיא בלא"ה דלא כרבי, דהא תני דאכילה והנאה במעילה ג"כ מצטרפין לכשיעור, ולרבי איך מצטרפין, הלא אין שיעור ההנאה והאכילה שוה, דאכילה בכזית והנאה בפרוטה וגם איכות האיסור איננו שוה, שהאכילה חמורה מן ההנאה, שהאכילה היא במיתה וההנאה רק באזהרה, וא"כ הו"ל ממש כהך דמעילה (י"ז א') ויומא (פ"א א') דכל שאין לא טומאתו ולא שיעורו שוה לא מצטרף, ואין שם פלוגתא בזה כלל עש"ה וצ"ע"ק ע"כ.

★ ★

בגמ': ת"ל תמעול מע"ל ריבה, ואמאי הא כיפר עלי' יוהכ"פ. **הגאון** ר' שלמה זלמן אוללמאן זצ"ל ממאקווא הקשה בהערותיו (שנדפסו בקובץ כרם שלמה שנה כ"א קו' ג' ע' טז): קשה לי קושיא עצומה, דלמא הך ברייתא כרשב"ג דסבר במס' שבת דף ק"ה דאין ידיעה לחצי שיעור,

בשפת אמת (יומא פ"ה ע"ב) כתב דמשמע מהסוגיא שם דעל ספק חטא שמכפר אשם תלוי, בעי גם כן תשובה עמו.

והקשה דהרי הכא שלא נודע על ספק חטאו רק אחר יוהכ"פ, האיך יוהכ"פ מכפר במקום אשם תלוי, הא ליכא תשובה על זה, כיון שלא ידע כלל שחטא.

ותירין שכיון שמתוודין ביוהכ"פ: "על הידועין לנו, ועל שאינן ידוע לנו", הרי כלול בזה שחזור בתשובה גם על ספק חטא אם יתוודע לו אח"כ.

★ ★

בגמ': הרי שבא לידו ספק עבירה ביוהכ"פ אפילו עם השיבה פטור שכל היום מכפר וכו'.

כתב הגאון הערוך לנר בחדושו כאן: נסתפקתי מי שבא לידו ספק עבירה בבין השמשות דמוצאי יוה"כ כגון שאכל ספק חלב ספק שומן בבין השמשות אי נימא דפטור, או דלמא דנימא שמא היה מוצאי יוה"כ, וכתב הוא דתלוי בפלוגתא שבין רש"י לרמב"ם אי בספק ספיקא מביא אשם תלוי, ולרמב"ם דפטור בספק ספיקא, גם כאן הוא ספק ספיקא, שמא יום הוא וכיפר, ואת"ל לילה שמא שומן הוא, ואין לומר דהוה ספק ספיקא שאינו מתהפך הוא, דאת"ל חלב וא"כ לא נתכפר דעל חטאת אינו מכפר יוה"כ, דזה אינו רק מדרבנן, ומה"ת לא בעי ספק ספיקא המתהפך ע"כ.

★ ★

וכתב הגאון השואל ומשיב בשו"ת (מהדורא תנינא ח"ב סי' קעו): והנה לא ידעתי מנין לו זאת דאינו רק מדרבנן, ולפענ"ד זה דוקא להרמב"ם דספיקות מן התורה לקולא ורק מדרבנן מחמירין, א"כ כל שיש עוד ספק לקולא, אבל להרשב"א וכל הפוסקים דס"ל ספיקות מה"ת, א"כ כל ענין ספק ספיקא דהוא מתורת רוב, וכל שאינו מתהפך לא הוה ספק ספיקא, דאין לך שני צדדים להקל.

ובגוף הדבר דלא שייך כאן ספק ספיקא דאינו מתהפך לא זכיתי להבין, דבאמת יש ספק שמא חלב היה ואין לומר דהוה חייב חטאת, דזה אינו, דע"כ לא מכפר רק על חלב ודאי, אבל כאן ניהו דהוא חלב, אבל הוא לא ידע, ושפיר אינו מחוייב רק אשם תלוי ומכפר וז"פ.

ובלא"ה לפמ"ש הש"ך דכל דצריך להתחיל בזה הספק יותר - לא בעי מתהפך. והנה באמת ספק יום